

**OLIY TA'LIM TIZIMIDA O'QITUVCHILARNING KASBIY-
PEDAGOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING
INNOVATSION YONDASHUVI**

Isayeva O'giloy Shavkatovna

ISFT Samarqand filiali, ISFT instituti Samarqand filiali

Gumanitar fanlar kafedrası stajyor o'qituvchisi

Zamonaviy globallashuv sharoitida oliy ta'lim tizimi jamiyatning intellektual va innovatsion rivojlanishini ta'minlovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi, axborot oqimining keskin ortishi hamda ta'lim jarayoniga yangi pedagogik yondashuvlarning kirib kelishi o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligiga nisbatan yuqori talablarni qo'yimoqda. Shu sababli oliy ta'lim tizimida o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirishning innovatsion modelini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi.

Kasbiy-pedagogik kompetentlik o'qituvchining o'z kasbiga oid bilim, ko'nikma va malakalarni samarali qo'llash, ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish hamda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish qobiliyatini anglatadi. Ushbu kompetentlik o'qituvchining nafaqat fan bo'yicha bilim darajasini, balki pedagogik mahoratini, kommunikativ madaniyatini, metodik tayyorgarligini va raqamli savodxonligini ham qamrab oladi. Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchining kasbiy kompetentligini rivojlantirish uzluksiz jarayon bo'lib, u o'z-o'zini rivojlantirish, ilmiy-tadqiqot faoliyati va innovatsion yondashuvlar bilan chambarchas bog'liq.

Oliy ta'lim tizimida o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirishning innovatsion modeli bir nechta muhim tarkibiy qismlardan iborat. Avvalo, modelning nazariy asosini kompetensiyaviy yondashuv tashkil etadi. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonida bilimdan ko'ra ko'nikma va amaliy faoliyatni ustuvor deb hisoblaydi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qituvchi o'quv

jarayonining tashkilotchisi, fasilitatori va innovatsion jarayonlarni boshqaruvchisi sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Innovatsion modelning muhim komponentlaridan biri raqamli pedagogik kompetensiyani rivojlantirish hisoblanadi. Zamonaviy o'qituvchi axborot-kommunikatsion texnologiyalarni samarali qo'llay olishi, raqamli ta'lim platformalari bilan ishlashi hamda interaktiv o'quv muhitini yaratishi zarur. Raqamli pedagogika o'qituvchining kasbiy faoliyatini yangi bosqichga olib chiqib, ta'lim jarayonini individual va moslashuvchan tashkil etish imkonini beradi. Ayniqsa, masofaviy ta'lim, onlayn kurslar va virtual laboratoriyalar o'qituvchining innovatsion kompetentligini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

O'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Muammoli o'qitish, loyiha asosida o'qitish, interfaol metodlar, case-study, trening va reflektiv yondashuvlar o'qituvchining metodik mahoratini oshiradi. Ushbu texnologiyalar o'qituvchini passiv bilim beruvchidan faol tashkilotchiga aylantiradi. Natijada o'quv jarayoni talaba markazli yondashuv asosida tashkil etilib, o'qituvchining kasbiy samaradorligi ortadi.

Innovatsion modelda o'qituvchining ilmiy-tadqiqot kompetensiyasini rivojlantirish ham alohida o'rin tutadi. Oliy ta'lim tizimida faoliyat yurituvchi o'qituvchi ilmiy izlanish olib borishi, zamonaviy pedagogik muammolarni tahlil qilishi va ilmiy asoslangan yechimlar ishlab chiqishi zarur. Ilmiy faoliyat o'qituvchining kreativ fikrlashini rivojlantirib, uning kasbiy o'sishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ilmiy natijalarni ta'lim jarayoniga joriy etish innovatsion modelning muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi.

O'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirishda refleksiya va o'z-o'zini baholash mexanizmlari muhim rol o'ynaydi. Refleksiya o'qituvchiga o'z faoliyatini tahlil qilish, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda kelgusidagi rivojlanish strategiyasini belgilash imkonini beradi. Innovatsion modelda reflektiv yondashuv o'qituvchining kasbiy o'sishini uzluksiz ta'minlovchi vosita sifatida qaraladi.

Shuningdek, modelda pedagogik muhitning innovatsionligi muhim ahamiyatga ega. Ta'lim muassasasida ijodiy va innovatsion muhitni yaratish o'qituvchilarning professional rivojlanishini rag'batlantiradi. Seminarlar, treninglar, malaka oshirish kurslari va tajriba almashish platformalari o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, hamkorlik asosida ishlash va professional jamoalar faoliyati innovatsion modelning samaradorligini oshiradi.

Innovatsion modelni amalga oshirish jarayonida baholash va monitoring tizimi ham muhim rol o'ynaydi. O'qituvchining kasbiy kompetentligini baholash mezonlari asosida uning rivojlanish darajasi aniqlanadi va individual rivojlanish dasturi ishlab chiqiladi. Monitoring tizimi o'qituvchining kasbiy o'sishini nazorat qilish va innovatsion faoliyatini baholash imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, oliy ta'lim tizimida o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirishning innovatsion modeli zamonaviy ta'lim talablariga mos, kompleks va tizimli yondashuvni talab qiladi. Kompetensiyaviy yondashuv, raqamli pedagogika, innovatsion texnologiyalar, ilmiy-tadqiqot faoliyati va reflektiv mexanizmlar uyg'unligi o'qituvchining kasbiy rivojlanishini ta'minlaydi. Ushbu modelni ta'lim amaliyotiga joriy etish oliy ta'lim sifatini oshirishga, o'qituvchilarning professional salohiyatini rivojlantirishga va zamonaviy raqamli ta'lim muhitida samarali faoliyat yuritishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yhati

1. Sayidahmedov N.S. Pedagogik texnologiya nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
2. Ishmuhamedov R.J. Ta'limda innovatsion va interfaol metodlar. – Toshkent: Universitet, 2017.
3. Muslimov N.A. Kasbiy kompetentlik asoslari. – Toshkent: Sharq, 2020.
4. Abduqodirov A.A. Raqamli pedagogika va zamonaviy ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.